

**NASJONAL STANDARD FOR REDNINGSMENN INNEN
LUFTAMBULANSETJENESTEN,
REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN
OG
SAR OFFSHORE**

**av 18. juli 2002
Revidert 18. Juli 2010**

Vedtatt av Justisdepartementet og Helsedepartementet

Innhold

1	VISUELL MODELL	4
1.1	HENVISNINGER TIL PUNKTER I STANDARD	4
2	INNLEDNING	5
2.1	BAKGRUNN	5
2.2	REGELVERK.....	5
2.3	DEFINISJONER	5
3	ANSETTELSE AV REDNINGSMENN	6
3.1	FØLGENDE UNDERPUNKTER BØR VEKTLLEGES VED ANSETTELSE.....	6
4	FELLESKRAV	6
4.1	GENERELLE KRAV TIL FUNKSJONEN SOM REDNINGSMANN.....	6
5	MEDISINSKE KOMPETANSEKRAV	7
5.1	REDNINGSMENN I REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN	7
5.2	REDNINGSMENN I LUFTAMBULANSETJENESTEN.....	7
5.3	REDNINGSMENN I SAR OFFSHORE	7
5.3.1	Redningsmenn ansatt i SAR offshore tjeneste etter 01.01.11	8
6	HELSEKRAV	8
6.1	REDNINGSMENN I REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN	8
6.2	REDNINGSMENN I LUFTAMBULANSETJENESTEN.....	8
6.3	REDNINGSMENN I SAR OFFSHORE	8
7	FYSISKE KRAV	8
7.1	KRAV TIL TESTING	9
7.2	ANDRE FORHOLD.....	9
7.3	FYSISKE OPPTAKSKRAV	9
7.4	MINIMUM VEDLIKEHOLDSKRAV UTHOLDENHET	9
7.4.1	Presisering minimum vedlikeholdskrav utholdenhet	9
7.5	MINIMUM VEDLIKEHOLDSKRAV STYRKE.....	10
7.5.1	Presisering minimum vedlikeholdskrav styrke	10
7.6	MINIMUMSKRAV VANNØVELSE	10
8	MEDISINSKE FERDIGHETER	10
8.1	MÅL.....	10
8.2	REDNINGSMANNEN SKAL KUNNE UTFØRE FØLGENDE PROSEDYRER SELVSTENDIG	11
8.3	REDNINGSMANNEN SKAL KUNNE ASSISTERE UNDER FØLGENDE PROSEDYRER	11
8.4	VEDLIKEHOLDSTRENING	11
8.5	DOKUMENTASJON	11
9	REDNINGSTEKNISK KOMPETANSE	12
9.1	MÅL.....	12
9.2	UNDERHENGENDE- OG HEISOPERASJONER.....	12
9.2.1	Redningsmannen skal ha kjennskap til.....	12
9.3	VANNREDNING	13
9.3.1	Operasjoner i vann/sjø	13
9.3.2	Heisoperasjoner over fartøy	13
9.4	BAKKEREDNING.....	13
9.4.1	Ferdsel, sikring og redning i ulendt og bratt lende.....	13
9.4.2	Ferdsel, sikring og redning i snø og på is.....	14
9.5	ORGANISERING PÅ SKADESTED.....	15
9.5.1	Redningsmannen skal ha kunnskap om	15
9.5.2	Redningsmannen skal ha kjennskap til.....	15
9.6	FRIGJØRING AV FASTKLEMT PERSONER	15
9.6.1	Redningsmannen skal ha kunnskap og ferdigheter til å	15
9.6.2	Redningsmann skal ha kjennskap til.....	15

9.7	URBAN REDNING	16
10	SAMBAND	16
10.1	REDNINGSMANNEN SKAL HA KUNNSKAP OM	16
10.2	REDNINGSMANNEN SKAL HA KJENNSKAP TIL	16
11	UTRYKNINGSKJØRING	16
12	FLYOPERATIV KOMPETANSE.....	17
13	KVALITETSKRAV	17
13.1	KOMPETANSE, PERIODISK TRENING OG DOKUMENTASJON	17
13.1.1	Redningsmannen skal ha kunnskap om	17
13.1.2	Redningsmannen skal ha kjennskap til	17
14	REVISJON AV STANDARDEN	17

1 VISUELL MODELL

LUFTAMBULANSE TJENESTE <i>Autorisasjon som ambulansarbeider eller sykepleier, med to års erfaring fra prehospitaletjeneste (Pkt 5.2)</i>	REDNINGSTJENESTE <i>Autorisasjon som ambulansarbeider eller sykepleier (Pkt 5.1)</i>	SAR OFFSHORE <i>Autorisasjon som ambulansarbeider eller sykepleier (Pkt 5.1)</i> <i>(Gjelder redningsmenn ansatt etter 01.01.2011)</i>
Felles krav <ul style="list-style-type: none"> • Årlig medisinsk sjekk • CRM • Fysiske krav 		<ul style="list-style-type: none"> • Årlig resertifisering • Redningstjenestens oppbygging (HRS) • Samvirke på skadested (sivilforsvaret)

1.1 Henvisninger til punkter i standard

Understående tabell henviser til krav i form av punkter i standarden som gjelder redningsmenn i den enkelte tjeneste.

Luftambulansetjeneste		Redningstjeneste		SAR offshore	
Punkt 2.2	Punkt 9.4.1.1	Punkt 2.2	Punkt 9.4.1	Punkt 2.2	Punkt 9.3.1.1
Punkt 3	Punkt 9.4.1.2	Punkt 3	Punkt 9.4.1.1	Punkt 3	Punkt 9.3.2
Punkt 4	Punkt 9.4.2	Punkt 4	Punkt 9.4.1.2	Punkt 4	Punkt 9.3.2.1
Punkt 5.2	Punkt 9.4.2.1	Punkt 5.1	Punkt 9.4.2	Punkt 5.3	Punkt 9.3.2.2
Punkt 6.2	Punkt 9.4.2.2	Punkt 6.1	Punkt 9.4.2.1	Punkt 5.3.1	Punkt 9.5
Punkt 7	Punkt 9.5	Punkt 7	Punkt 9.4.2.2	Punkt 6.3	Punkt 9.5.1
Punkt 8	Punkt 9.5.1	Punkt 8	Punkt 9.5	Punkt 7	Punkt 9.5.2
Punkt 9.1	Punkt 9.5.2	Punkt 9.1	Punkt 9.5.1	Punkt 8	Punkt 9.7
Punkt 9.2	Punkt 9.6	Punkt 9.2	Punkt 9.5.2	Punkt 9.1	Punkt 10
Punkt 9.2.1	Punkt 9.6.1	Punkt 9.2.1	Punkt 9.6	Punkt 9.2	Punkt 11
Punkt 9.3	Punkt 9.6.2	Punkt 9.3	Punkt 9.6.1	Punkt 9.2.1	Punkt 12
Punkt 9.3.1	Punkt 9.7	Punkt 9.3.1	Punkt 9.6.2	Punkt 9.3	Punkt 13
Punkt 9.3.1.1	Punkt 10	Punkt 9.3.1.1	Punkt 9.7	Punkt 9.3.1	
Punkt 9.3.1.2	Punkt 11	Punkt 9.3.1.2	Punkt 10		
Punkt 9.4	Punkt 12	Punkt 9.3.2	Punkt 11		
Punkt 9.4.1	Punkt 13	Punkt 9.3.2.1	Punkt 12		
		Punkt 9.3.2.2	Punkt 13		
		Punkt 9.4			

2 INNLEDNING

2.1 Bakgrunn

Redningstjeneste er et fagområde i stadig utvikling. Utviklingen av kvalitet innen fagområdet krever en kontinuerlig faglig oppgradering, utvikling av prosedyrer og implementering av nytt utstyr. Det forventes at redningsmannen mestrer sine arbeidsoppgaver under varierende og tildels vanskelige operative forhold. Tjenesten utøves i stor grad utenfor sykehus, ofte uten eller bare med delvis assistanse fra andre deler av redningskjeden.

Krav til medisinskfaglig og redningsteknisk kompetanse vil variere ut fra operasjonelle særtrekk ved de tre tjenesteområdene; luftambulansetjeneste, redningstjeneste og SAR Offshore. Personellets kompetanse skal gjenspeile de oppgaver en kan forvente å måtte håndtere. Det vil likevel innenfor det enkelte tjenesteområde kunne være marginale kompetansebehov som det vil være uforholdsmessig ressurskrevende å betjene, sett i forhold til erfaringspotensialet.

Tjenesten bør prøve ut nye metoder innen bakkeredning og i forbindelse med luftbåren redning, tiltak som senere kan implementeres i tjenesten nasjonalt.

2.2 Regelverk

Sivile operatører i luftambulansetjeneste og redningshelikoptertjeneste må inneha godkjenning fra Luftfartstilsynet i form av en AOC (Air Operator Certificate) og Operations Specification etter JAR-OPS 3. Når det gjelder luftambulansetjeneste med helikopter (HEMS), eller driftstillatelse i henhold til Bestemmelser for Sivil Luftfart (BSL) D. når det gjelder redningstjeneste med helikopter (SAR) . Luftfartstilsynet fører tilsyn med at kravene i relevante forskrifter er oppfylt, for eksempel kompetansekrav og krav til trening for besetningsmedlemmer.

Henvising til øvrig regelverk som er relevant for utøvelse av redningsmannsfunksjonen fremkommer i fotnoter under det enkelte punkt.

Forsvarets operatører (330 skvadron og 337 skvadron) reguleres av Bestemmelser for Militær Luftfart (BML).

2.3 Definisjoner

<i>Kjennskap til:</i>	Skal inneha teoretisk og praktisk forståelse.
<i>Kunnskap om:</i>	Skal ha inngående teoretisk og praktisk kunnskap, samt praktisk ferdighet.
<i>Luftambulanshelikoptertjeneste:</i>	Operatører som utøver luftambulansetjeneste ihht kontrakt med Luftambulansetjenesten ANS, samt 330 skvadron.
<i>SAR-offshore helikopter:</i>	Helikopter som er hyret inn av et operatørselskap i offshore næringen der redningsmannen er en del av crewkonseptet. Helikopteret ivaretar beredskap ifm. DFU (definerte fare- og ulykkessituasjoner) og ambulansebehov.
<i>Redningshelikopter:</i>	Helikopter som har redningstjenesten som primæroppgave. Standarden definerer 330 skvadronens helikopter, sysselmannens helikopter og kystvaktens helikopter som redningshelikoptertjeneste.

3 ANSETTELSE AV REDNINGSMENN

Tjenesten stiller store krav til redningsmannen. Det skal stilles krav til personlig egnethet, teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter. Foruten evne til å kunne arbeide i team, må redningsmannen også kunne arbeide selvstendig.

3.1 Følgende underpunkter bør vektlegges ved ansettelse

- fysisk skikkethet (se pkt. 7.3. Fysiske opptakskrav)
- psykisk robusthet og evne til følelsesmessige påkjenninger
- motivasjon
- romoppfatning (spatiale evner)
- simultankapasitet
- konsentrasjonsevne og koordinering
- samarbeidsevne
- evnen til å fungere i et flyoperativt miljø
- evne til å ivareta forebyggende og utøvende sikkerhet for besetning og pasient
- evne til å mestre aktuelle operative forhold
- evne til problemløsning og improvisasjon
- bevegelsessyke, at ikke kandidat plages med bevegelsessyke i en slik grad at det er forstyrrende for utøvelse som redningsmann
- tilstrekkelig vannfølelse

4 FELLESKRAV

Før redningsmannen implementeres i tjenesten skal vedkommende tilfredsstillende følgende felleskrav:

4.1 Generelle krav til funksjonen som redningsmann

- kjenne fagets tradisjoner, egenart og utvikling
- skal kommunisere flytende, skriftlig og muntlig på et skandinavisk språk
- skal beherske engelsk både skriftlig og muntlig
- inneha evne til å ta ansvar for egen faglig vedlikehold og utvikling
- kunne vurdere kvaliteten på eget arbeid
- kunne følge fastlagte prosedyrer og metoder, og utføre oppdrag på en sikker og forsvarlig måte
- kunne bruke og operere relevant utstyr og teknologi på en tilfredsstillende måte
- kunne følge instruks og motta veiledning fra fartøysjef, medisinsk ansvarlig og kollega
- kunne arbeide selvstendig, ansvarlig og planmessig
- kunne bruke grunnleggende kartverk og navigasjonsmidler for å finne fram til sykdoms-/skadested
- kunne rapportere skriftlig og muntlig om gjennomførte arbeidsoppgaver og kunne føre nødvendig dokumentasjon

- kjenne egen rolle og funksjon, samt være i stand til å vurdere når annen kompetanse er nødvendig
- kunne kommunisere og samarbeide med annet innsatspersonell
- kunne kommunisere med de forulykkede og pårørende og innhente relevante opplysninger
- kunne utføre livreddende førstehjelp
- kunne iverksette prehospitalet behandling av forulykkede
- kunne undersøke og observere forulykkede ved hjelp av klinikk og monitorering
- kunne bruke verneutstyr på korrekt måte og kunne opprettholde en forsvarlig hygiene
- kunne følge ergonomiske prinsipper for å forebygge egne belastningslidelser eller helseskader
- kunne følge gjeldene krav til HMS¹
- kunne følge gjeldende faglige, etiske og juridiske retningslinjer for tjenesten
- kunne håndtere medikamenter i samsvar med lover, forskrifter og tjenesteinstruks

5 MEDISINSKE KOMPETANSEKRAV

Ut fra tjenestens hovedfunksjon stilles det ulike krav til formell utdanning innen pasientbehandling. Alle redningsmenn vil komme i pasientkontakt, men støttefunksjonene rundt og hyppigheten av pasientkontakt vil variere ut fra tjenestens primærfunksjon. Det er viktig at redningsmannen er kjent med medisinske prosedyrer, samt bruk av behandlingsprotokoller.²

Med autorisasjon som helsepersonell følger et selvstendig og personlig ansvar for å utføre sine arbeidsoppgaver forsvarlig. Det stilles krav om høy faglig og etisk standard. Dette innebærer bl.a. et ansvar for å holde seg faglig oppdatert og til å avstå fra å gi helsehjelp på områder som en ikke behersker eller er kompetent til.³ Helsepersonell har også taushetsplikt.⁴

5.1 Redningsmenn i Redningshelikoptertjenesten

- fagbrev ambulansesfag⁵ eller sykepleierutdanning
- autorisasjon som ambulansarbeider eller sykepleier⁶
- kurs i avansert pasientbehandling utenfor sykehus (PHTLS eller tilsvarende)

5.2 Redningsmenn i Luftambulansetjenesten

- fagbrev ambulansesfag eller sykepleierutdanning
- autorisasjon som ambulansarbeider eller sykepleier
- kurs i avansert pasientbehandling utenfor sykehus (PHTLS eller tilsvarende)
- minimum 2 års erfaring fra prehospitalet tjeneste

5.3 Redningsmenn i SAR Offshore

- minimum medisinsk kompetanse tilsvarende NOU-1976:2⁷

¹ Forskrift av 12. juni 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

² Norsk Indeks for medisinsk nødhjelp, Den norske lægeförening, TSBN 82-91823-05-7

³ Lov om helsepersonell av 2. juni 1999 nr. 64 (Helsepersonelloven) § 4

⁴ Helsepersonelloven §§ 21-29

⁵ Læreplan for videregående opplæring – ambulansesfag. Fastsatt av Kirke-, utdanning og forskningsdepartementet 1997

⁶ Helsepersonelloven § 48

- D-HLR med tidlig defibrillering⁸
- PHTLS eller tilsvarende

5.3.1 Redningsmenn ansatt i SAR offshore tjeneste etter 01.01.11

- fagbrev ambulansefag eller sykepleierutdanning
- autorisasjon som ambulansearbeider eller sykepleier
- PHTLS eller tilsvarende

6 HELSEKRAV

Redningsmann skal være fysisk og psykisk skikket for å møte de krav som stilles til utførelsen av oppgaver knyttet til fagområdet redning.

6.1 Redningsmenn i Redningshelikoptertjenesten

- A3R legekjenning for operativt personell⁹
- seleksjonskriterier til, og oppfølging av psykisk skikkethet bestemmes av operatørens seleksjonsprogram

6.2 Redningsmenn i Luftambulansetjenesten

- legesjekk hos flylege ihht. Medical kl.2¹⁰
- seleksjonskriterier til, og oppfølging av psykisk skikkethet bestemmes av operatørens bedriftsinterne seleksjonsprogram

6.3 Redningsmenn i SAR Offshore

- minimum BSL C 1-2 og 1-3 og Offshore Helsesertifikat
- seleksjonskriterier til, og oppfølging av psykisk skikkethet bestemmes av operatørens bedriftsinterne seleksjonsprogram

7 FYSISKE KRAV

Det stilles minimumskrav til styrke og aerob/ anaerob utholdenhet til redningsmenn. Kravene er tilpasset redningsmannens arbeidsfunksjon og må ses på som absolutt minimum.

Det er utviklet alternative testmetoder for aerob utholdenhet, dette for å stimulere til allsidig og variert trening med den hensikt å unngå belastningsskader.

⁷ NOU 1976:2 "Utdanning av helsepersonell" kap. 8.3 og 9.3

⁸ Norsk Resuscitasjonsråd guidelines, retningslinjer for basal og avansert hjerte-lunge-redning av voksne og barn

⁹ Flymedisinsk Institutt UiO

¹⁰ Bestemmelse for Sivilluftfart, BSL anex C og Joint Aviation Regulations Operation, JAR-OPS 3 FCL

7.1 Krav til testing

- operatør er ansvarlig for gjennomføring av tester, samt dokumentasjon
- som et minimum skal det gjennomføres fysiske tester en gang pr. år. Den enkelte operatør kan ved behov velge å utvide antall tester pr. år
- ansvarlig myndighet eller oppdragsgiver skal på forespørsel gis innsyn i dokumentasjon av gjennomførte tester
- redningsmenn som ikke tilfredsstillt kravene, etter en retest, skal tas ut av operativ tjeneste inntil kravene er tilfredstilt.

7.2 Andre forhold

Arbeidsgiver plikter å tilrettelegge fasiliteter og tid til trening for å oppnå kravoppfyllelse. Ved mangel på tilgang til treningsfasiliteter skal arbeidsgiver tilby alternative ordninger. Videre skal arbeidsgiver tilby nødvendig treningstøy.

Jevnlig fysisk trening er nødvendig for å tilfredsstillt minimumskravene, dette er et personlig ansvar som ligger på den enkelte redningsmann.

7.3 Fysiske opptakskrav

Opptakskrav utarbeidet av den enkelte operatør.

7.4 Minimum vedlikeholdskrav utholdenhet

Alder (år)-> Øvelse	20-29	30-34	35-39	40-44	45-60	(45-49)	(50-54)	(55-58)	Enhet
Løp 3000m	13:00 (13:45)	13:00 (14:00)	13:30 (14:30)	14:00 (14:45)	14:30	(15:00)	(16:00)	(17:00)	min.
Sykling 20 km	40:00 (50:00)	40:00 (52:00)	41:00 (54:00)	41:30 (46:00)	42:30	(58:00)	(60:00)	(62:00)	min.
Svømming 500m fri i Basseng	8:50	8:50	9:20	9:30	9:40				
Svømming 500m bryst i basseng	10:20	10:20	10:50	11:05	11:20				
Roing Concept2 5000m	22:00	22:30	23:00	23:30	24:00				

Se presisering for tabell i punkt 7.4.1

7.4.1 Presisering minimum vedlikeholdskrav utholdenhet

- en av øvelsene skal gjennomføres ifm fysisk test, valg av øvelse kan skje i dialog mellom arbeidstaker og arbeidsgiver
- Tall i parentes gjelder kun redningsmenn i luftambulanshelikoptertjenesten som er ansatt før 01.01.2011

7.5 Minimum vedlikeholdskrav Styrke

Alder (år)-> Øvelse	20-29	30-34	35-39	40-44	45-60	Enhet
Kroppshev i bom	6(3)	6(3)	6(3)	6(3)	6(3)	stk.
Sit-up's	40(35)	40(30)	40(30)	40(25)	40(20)	stk.
Push up`s	30(20)	30(20)	30(20)	30(20)	30(20)	stk.
Ryggrolle	15	15	15	15	15	stk.

Se presisering for tabell i punkt 7.5.1

7.5.1 Presisering minimum vedlikeholdskrav styrke

- alle øvelsene skal gjennomføres ifm fysisk test
- tall i parentes gjelder redningsmenn i luftambulanshelikoptertjenesten som er ansatt før 01.01.2011

7.6 Minimumskrav vannøvelse

1000 meter overflatesvømming med drakt og ABC-utstyr skal minimum gjennomføres en gang pr. år. Testen utføres med krav til gjennomføring, dette av hensyn til at det er vanskelig å sette tidskrav mtp. strøm- og vindforhold.

8 MEDISINSKE FERDIGHETER

Det må stilles krav til redningsmannens medisinske ferdigheter, fordi redningsmannen vil delta i behandling av alvorlig syke og skadde pasienter. Når redningsmannen utfører medisinsk arbeid, skjer dette på delegert ansvar fra lege.

8.1 Mål

- kunne yte akuttmedisinsk hjelp på et høyt faglig nivå og innen adekvate tidsrammer
- kvalitetssikre at redningsmannen har tilstrekkelig medisinsk kompetanse til å yte ansvarlig lege eller annet medisinsk personell adekvat medisinsk faglig assistanse
- utføre medisinske tiltak på egen hånd når dette er påkrevet
- skal ha kunnskap om emosjonell førstehjelp og krisehåndtering
- utføre delegert kontroll, funksjonstesting og vedlikehold av medisinsk og elektromedisinsk utstyr under og etter oppdrag¹¹
- kjenne de legemidler som brukes i tjenesten, samt bruken av disse
- kunne utføre rengjøring av medisinsk-teknisk utstyr og etterfylling av forbruksmateriell
- ha kunnskap om dykkermedisin minimum tilsvarende nivå som dykkersertifikat

¹¹ Håndbok for medisinsk teknisk utstyr i Helseforetakenes nasjonale luftambulansetjeneste ANS. Forskrift av 20. august 1999 nr. 955 om bruk og vedlikehold av elektromedisinsk utstyr

8.2 Redningsmannen skal kunne utføre følgende prosedyrer selvstendig

- etablere venøs tilgang
- komplett AHLR prosedyre for barn og voksen¹²
- redningsmenn i SAR Offshore skal kunne utføre B-HLR med tidlig defibrillering, kjenne til og kunne assistere ved AHLR-prosedyre og, inkludert bruk av AHLR-medikamenter, defibrillator og endotracheal intubasjon¹²
- redningsmenn i SAR Offshore ansatt etter 01.01.2011 skal kunne utføre selvstendig komplett AHLR prosedyre for barn og voksen
- ta 12 avlednings EKG
- kunne bruke tjenestens medisinsktekniske utstyr (MTU)
- oppkopling av infusjonsutstyr og sprøytepumpe
- bruk av tjenestens immobiliserings- og bandasjeutstyr
- medikamentadministrering etter forordning av ansvarlig lege
- observere og rapportere en pasients vitale funksjoner, herunder benytte Glacow coma scale (GCS) og Facial-Speech-Arm-Test (FAST)

8.3 Redningsmannen skal kunne assistere under følgende prosedyrer

- hurtiginntredning og vedlikehold av generell anestesi
- prehospital trombolysebehandling
- avanserte akuttmedisinske tiltak som nødtracheotomi og innleggelse av thoraxdren
- kuvøsetransport ved baser oppsatt med dette
- alle aktuelle former for undersøkelse og behandling av syke og forulykkede

8.4 Vedlikeholdstrening

For å sikre vedlikehold og oppdatering av medisinske kunnskaper skal redningsmannen gjennomføre årlig trening. Programmet kan gjennomføres i vakt, ved hospitering eller på annen hensiktsmessig måte.

Programmet skal utarbeides i samarbeid med medisinsk ansvarlig for tjenesten.

8.5 Dokumentasjon

- Redningsmann skal ha dokumentert kunnskap om dykkermedisin¹³
- Redningsmannen skal selv dokumentere gjennomført program for vedlikeholdstrening
- Redningsmannens rolle i pasientbehandling skal beskrives i virksomhetens medisinske prosedyreverk

¹² Norsk Resuscitasjonsråd guidelines, retningslinjer for basal og avansert hjerte-lunge-redning av voksne og barn

¹³ Teoriundervisning med eksamen ifm. Helicopter Aircrew Breathing Device (HABD)

9 REDNINGSTEKNISK KOMPETANSE

9.1 Mål

Formalisering av redningsteknisk kompetanse hos redningsmannen gjør tjenestene mer fleksibel med tanke på tilgang til den forulykkede, også i de tilfeller der ordinære ressurser/metoder ikke kan benyttes.

Redningsmannen skal kunne utføre redningsoperasjoner i henhold til enhver tid gjeldende kravspesifikasjon til tjenesten. Redningsoperasjoner skal utføres på en sikker og forsvarlig måte med kvalitetssikrede metoder og prosedyrer.

Redningsmannen skal inneha tilstrekkelig kunnskap for å ivareta egensikkerhet, samt evne til å se egne begrensninger.

9.2 Underhengende- og heisoperasjoner

Redningsmannen skal kunne utføre underhengende*- og heisoperasjoner** ved hjelp av helikopter. Operasjonene utføres i situasjoner hvor transport til den forulykkede og evakuering av den forulykkede ikke er medisinsk forsvarlig og/eller operativt mulig ved hjelp av ordinære alternativer.

Metoden benyttes:

- ved assistanse til forulykkede som ikke lar seg bære ut fra skadested ved bruk av ordinært båremateriell eller hvor tidsbesparelsen er stor vurdert i forhold til den forulykkedes skade. Avhengig av skadetype skal den forulykkede legges i egnet løfteanordning og evakueres
- ved assistanse til forulykkede som befinner seg i vann og som skal evakueres ved hjelp av pick-up slynge eller annet egnet materiell
- ved assistanse til forulykkede som befinner seg på fartøy eller flåte og som skal evakueres opp i helikopter ved hjelp av pick-up slynge eller annet egnet materiell

* Utføres ikke av Redningshelikoptertjenesten og SAR Offshore

** Utføres ikke av Luftambulansetjenesten

9.2.1 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- operasjonsmuligheter og begrensninger i forhold til alternative løsninger
- relevant kommunikasjonsutstyr/metoder
- personlig verne- og redningsutstyr
- ulike slynge og båretyper og annet relevant materiell
- flyoperative prosedyrer og begrensninger
- alt utstyr som benyttes i forbindelse med heisoperasjoner/ underhengende operasjoner
- prosedyrer for denne type operasjoner
- personlig redningsutstyr
- begrensninger i forbindelse med slike operasjoner

9.3 Vannredning

Redningsmenn i Redningshelikoptertjeneste og SAR Offshore skal gjennomføre overflateredning både offshore og sjø/vannoverflateredning i tilknytting til fastland.

Redningsmenn i Luftambulansetjenesten skal gjennomføre begrenset sjø/vannoverflateredning i tilknytting til fastland.

9.3.1 Operasjoner i vann/sjø

9.3.1.1 Redningsmannen skal ha kunnskap om

- redning av mennesker i vannoverflate
- sjø/overflateredning
- redning av person gjennom is*
- elveredning*

*Gjelder ikke SAR Offshore

9.3.1.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- redningsdykking
- transport og samarbeid med dykkergrupper

9.3.2 Heisoperasjoner over fartøy

Heisoperasjoner over fartøy er krevende operasjoner å utføre, fordi disse ofte skjer under vanskelige lys- og værforhold over fartøy med master og barduner i bevegelse.

9.3.2.1 Redningsmannen skal ha kunnskap og ferdigheter om

- alt utstyr som benyttes i forbindelse med heisoperasjoner
- prosedyrer for denne type operasjoner
- uttak av egnet nedsettingspunkt på fartøy, flåte, livbåt m.m.
- personlig redningsutstyr
- begrensninger i forbindelse med denne type operasjoner
- pumpelevering og betjening av disse

9.3.2.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- redningsmidler på aktuelle fartøy
- tilgjengelig kommunikasjonsutstyr på aktuelle fartøy

9.4 Bakkeredning

Redningsmannen skal kunne utføre enkel redning på bakkenivå. Denne redningen har til hensikt å skaffe seg tilgang til den forulykkede og starte opp med medisinsk behandling. Redningsmannen skal også kunne følge den forulykkede under heisoperasjoner for å sikre medisinsk kvalifiserte hjelp.

9.4.1 Ferdsl, sikring og redning i ulendt og bratt lende

Redningsmannen skal kunne benytte sikrings- og hjelpemidler, lage standplass, fire seg ned til den forulykkede, lage taljesystemer og ha kjennskap til farer forbundet med disse tiltakene. Ferdsl i ulendt og bratt lende krever trening og korrekt bruk av utstyr.

9.4.1.1 Redningsmannen skal ha kunnskap om

- ulike knuter som er relevant for fjellredning
- etablering av standplass
- improviserte taljer
- tilkomstteknikk ved hjelp av rappell og oppstigning
- bruk av pulk i ulent og bratt lende*

*Gjelder de tjenester som har pulk som standardutstyr

9.4.1.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- organisering av Norske Alpine Redningsgrupper (NARG) og andre aktører som benyttes ved alpin redning
- utstyr og prosedyrehåndbok for NARG

9.4.2 Ferdsel, sikring og redning i snø og på is

Redningsmannen skal kunne bevege seg forsvarlig i snø og på is. Dette krever spesiell kunnskap og trening i bruk av sikringsmidler for denne type operasjoner. For de tjenester som har pulk som standard utstyr, skal redningsmannen kunne benytte pulk til nedhenting av forulykkede.

Alle baser i Redningshelikopter- og Luftambulansetjenesten skal ha kunnskap om og utstyr til søk og redning av skredtatte personer. Redningsmannen skal ha kunnskap om vurdering av farer rundt ferdsel i skredområder, og inneha kunnskap om Fagleder skred funksjonen. Alle baser skal være oppsatt med sender-/mottakerutstyr for alle medlemmer i vaktbesetningen, som skal benyttes på oppdrag i skredområder.

9.4.2.1 Redningsmannen skal ha kunnskap og ferdigheter om

- alle typer søkstekniker i forbindelse med snøskred
- skal inneha kunnskap om fagleder skred funksjonen
- vurdere farer rundt ferdsel i skredområder
- utføre og lede korrekt utgraving av skredtatte personer
- samarbeide med redningshund-ekvipasjer og kjenne deres utstyr og prosedyrer
- sikring og firing av pulk på snø og is*
- bruk av sikringsmidler for snø og is
- bremseteknikk ved fall/utsklidning på snø og is
- utstyr for merking av skred

*Gjelder de tjenester som har pulk som standardutstyr

9.4.2.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- redningshund-ekvipasjer
- alpine redningsgrupper og deres utstyr og prosedyrer
- nasjonale ressurser i forbindelse med snøskred

9.5 Organisering på skadested

Redningshelikopter- og Luftambulansetjenesten vil ofte være den første ressursen på et skadested og må vente på politi, brann og ambulanse. Redningsmannen skal ha kompetanse tilsvarende Samvirkekurs på Skadested¹⁴ for å kunne ivareta nødvendige funksjoner på skadestedet, inntil ansvarlig myndighet ankommer.

9.5.1 Redningsmannen skal ha kunnskap om

- nasjonale normer og planer for organisering av skadested¹⁵
- lokale beredskapsplaner for sitt nærområde
- å ivareta sikkerheten på skadestedet
- å kunne fungere som operativ leder sanitet

9.5.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- etablering og drift av samleplass
- etablering av evakueringskjede
- forurensning ved ulike brann/gassulykker

9.6 Frigjøring av fastklemte personer

Redningsmannen skal ha kunnskap om hurtigfrigjøring og generell frigjøring av fastklemte personer i kjøretøy og fastklemte personer etter ulykker, for eksempel på arbeidsplasser.

Redningsmannen skal kunne fungere som bindeledd mellom frigjøringspersonell og medisinsk personell og delta i operasjonen i den grad frigjøringsarbeidet tillater det.

9.6.1 Redningsmannen skal ha kunnskap og ferdigheter til å

- kunne vurdere sikkerheten for personellet på ulykkesstedet
- praktisk sikring av skadested
- alternative evakueringsmetoder
- prinsipper ved farlig gods-ulykker
- kunne identifisere ADR farekodesystem¹⁶

9.6.2 Redningsmann skal ha kjennskap til

- Praktisk bruk av hydraulisk frigjøringsverktøy
- Bruk av løfteputer

¹⁴ Kursprogram Samvirke på skadested, Sivilforsvarets skoleavdeling

¹⁵ Direktiv for politiet om redningstjenesten, utgitt av kgl. Justis- og politidepartement, politiavdelingen 1990

¹⁶ Forskrift av 8. mai 2001 nr. 472 om transport av farlig gods på vei og jernbane § 1-4

9.7 Urban redning

Redningsmann skal ha kjennskap til alternative evakueringsmetoder, samt kunnskap og ferdigheter om bruk av eget utstyr i spesielle miljøer som:

- Skianlegg*
- fartøy
- industrianlegg
- offshoreinstallasjoner

*Gjelder ikke SAR Offshore

10 SAMBAND

10.1 Redningsmannen skal ha kunnskap om

- praktisk bruk av flyradionett*
- praktisk bruk av helseradionett
- Praktisk bruk av digitalt nødnett*
- kunne bruke relevant sambandsutstyr og kunne mestre riktig sambandsprosedyre
- kunne bruke det fonetiske alfabetet
- kjenne til rutiner for statuskoder og kanalvalg for den medisinske nødmeldetjenesten*
- inneha flytelefonisertifikat**
- kunne bruke LOCUS og AMIS*

*Gjelder ikke SAR Offshore

**gjelder ikke SAR Offshore og Redningshelikoptertjenesten

10.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- oppbygning av helseradionettet¹⁷
- oppbygging av digitalt nødnett*
- VHF/Maritim radiosamband
- Luftambulansenettet*
- Bruk av Flight Following**

*Gjelder ikke SAR Offshore

**Gjelder ikke SAR Offshore og Redningshelikoptertjenesten

11 UTRYKNINGSKJØRING

Redningsmenn i Luftambulansetjenesten og redningshelikoptertjenesten skal inneha kompetansebevis for utrykningskjøring. Videre skal redningsmenn i nevnte tjenester til en hver tid tilfredsstillende Forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (utrykningsforskriften)¹⁸.

¹⁷ Forskrift av 1. desember 2000 nr. 1206 om medisinsk nødmeldetjeneste (Kommunikasjonsberedskap i helsetjenesten)

¹⁸ Forskrift nr 637. om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøring (Utrykningsforskriften)

12 FLYOPERATIV KOMPETANSE

De ulike operatørene i Rednings-, SAR Offshore- og Luftambulansetjenesten stiller ulike krav til redningsmann.

Den flyoperative opplæring skal følge etablerte og anerkjente standarder og skal dekke alle relevante emner innen organisasjon, konsepter, metoder, prosedyrer, nødprosedyrer, begrensninger, utstyr, utrustning og sikkerhetsmessige forhold.

Redningsmannen skal inngå i et CRM konsept¹⁹. Den enkelte operatør har ansvaret for utdanning av redningsmenn som besetningsmedlem eller Hems Crew Members (HCM)²⁰.

13 KVALITETSKRAV

13.1 Kompetanse, periodisk trening og dokumentasjon

Alle prosedyrer som er knyttet til redningsmannens fagområde skal være kvalitetssikret og beskrevet i operatørens håndboksystem. Håndboken skal inneholde beskrivelser som dekker de ulike områdene innen Nasjonal standard for Redningsmenn innen Luftambulansetjeneste, SAR offshore- og Redningshelikoptertjenesten.

Vedlikeholdstrening av personellet er obligatorisk og skal dokumenteres.

Operatørene skal til enhver tid kunne dokumentere at standardens krav er oppfylt.

13.1.1 Redningsmannen skal ha kunnskap om

- hvordan den norske Redningstjenesten er organisert
- gjeldende regelverk for Luftambulansetjeneste og Redningshelikoptertjenesten

13.1.2 Redningsmannen skal ha kjennskap til

- arbeidsmiljølovens²¹ krav til arbeidsplasser samt arbeidstakers og arbeidsgivers rettigheter, plikter og ansvar
- krav som stilles til kvalitetssikring og internkontroll av tjenesten for å kunne følge disse bestemmelsene
- kunne bruke aktuell informasjonsteknologi i arbeidet
- nasjonale og internasjonale normer for standardisering som har betydning for Luft- og Redningshelikoptertjenesten

14 REVISJON AV STANDARDEN

Revisjon og oppgradering av denne standarden foretas av Justisdepartementet og Helsedepartementet.

¹⁹ Den enkelte operatørs Operasjons Manual

²⁰ JAR-OPS 3.175(1), JAR-OPS 3 Subpart O og i Appendix 1 til JAR-OPS 3.005 (d) 2-1 pkt. 3.2 og 4.2.2 og BSL D 2-1 pkt. 3.2 og 4.2.2

²¹ Lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidsvern og arbeidsmiljø m.v.